

Innovatie in het streekbeleid van West-Vlaanderen

Innovatie stuwt ondernemingen naar ambitieuze doelstellingen op lange termijn. Zij zorgt er tevens voor dat de industriële structuren worden vernieuwd. Zij vormt ook de basis voor het ontstaan van nieuwe subsectoren van economische activiteit.

Innovatie kan schematisch worden voorgesteld als:

a) de vernieuwing en uitbreiding van het assortiment produkten en diensten en van de daarmee samenhangende markten;

b) de invoering van nieuwe productie-, toeleverings- en distributiemetoden;

c) de invoering van veranderingen in het beheer, de arbeidsorganisatie, de arbeidsomstandigheden en de kwalifikaties van de werknemers.

De innoverende onderneming vertoont aldus kenmerken die in twee grote bekwaamheidskategorieën kunnen worden gegroepeerd :

a) **strategische bekwaamheden** : visie op lange termijn; bekwaamheid om markttendensen aan te geven en zelfs erop te anticiperen; de wil en het vermogen om technologische en economische informatie te verzamelen, te verwerken en te integreren;

b) **organizatorische bekwaamheden** : risicobereidheid en risicobeheersing; interne samenwerking tussen de verschillende functionele afdelingen en externe samenwerking met openbare onderzoeksinstituten, adviesbureaus, klanten en leveranciers; het betrekken van de gehele onderneming in het veranderingsproces en investeringen in menselijke hulpbronnen.

Vele van de hierboven aangehaalde elementen van innovatie zijn aanwezig in de Westvlaamse ondernemingen. West-Vlaanderen heeft twee belangrijke troeven die in het verleden de provincie hebben omgevormd van een hoofdzakelijk agrarische economie naar een economie waarin de industrie en de dienstensektor de belangrijkste actoren naar tewerkstelling, omzet en toegevoegde waarde zijn.

Een eerste belangrijke troef is zonder enige twijfel het **ondernemersinitiatief**. De streek kan bogen op een weefsel van kleine, middelgrote en grote ondernemingen. Naar verhouding is het klein- en middelgroot bedrijf in West-Vlaanderen sterk vertegenwoordigd. De jaren tachtig hebben uitgewezen dat dit een sterkte is.

Dit verklaart de verschuiving in West-Vlaanderen van de traditionele landbouw naar intensieve veeteelt en de ontwikkeling van de groenteverwerkende industrie vanuit de tuinbouw. In dezelfde zin hebben zich ook binnen de textielsector grondige structuurwijzigingen voorgedaan.

Het is dezelfde zin voor ondernemersinitiatief die de overgang maakte van de vlasnijverheid naar andere textielbranches en naar de leem- en spaanplatenindustrie.

Een tweede troef schuilt in de produktiefaktor arbeid. De **werkhouding van de bevolking** is zeer positief. De bevolking is zich bewust dat welvaart wordt verdiend. Het goede sociale klimaat binnen West-Vlaanderen is gekend en is voor een ruim gedeelte terug te voeren tot de werkhouding en de relatieve sterke positie van de KMO. Niet enkel de werkhouding op zich maar ook de technische kennis en taalvaardigheid zijn op een behoorlijk niveau. Onze technische scholen hebben gedurende decennia mensen gevormd op hoog technisch niveau voor andere provincies.

Dit verklaart hoe de provincie West-Vlaanderen sedert de oprichting in 1954 van de Westvlaamse Economische Raad (WER), die later tot de

GOM - West-Vlaanderen werd omgevormd, geëvolueerd is van de Belgische provincie met de hoogste werkloosheid en de laagste toegevoegde waarde per capita en met veel grens- en seizoenarbeid tot de provincie met de laagste werkloosheidsdruk en van een uitwijkings- naar een inwijkingsgebied. Er werd reeds een lange weg afgelegd. Dit betekent niet dat West-Vlaanderen op zijn lauweren mag rusten.

Waarom dan, na deze analyse, op het huidig ogenblik een verhoogde aandacht besteden aan innovatie en innovatiebeleid?

Er zijn recente evoluties die om een verhoogde waakzaamheid en gepaste acties vragen.

Door de mondialisering van de economie komen er een aantal factoren naar boven die voor de Westvlaamse ondernemingen minder gunstig zijn ten opzichte van de zich ontwikkelende Oosteuropese en Zuidoostaziatische economieën. Deze zijn: onze hoge loonkosten, de hoge milieu-investeringen en heffingen, de te sterke focus op halfafgewerkte produkten en, als gevolg hiervan, de delokalisatie.

Op het huidig ogenblik is de groeikracht van de industriële sektor onvoldoende omwille van de hierboven aangehaalde factoren.

De kwetsbaarheid van de industriële sectoren blijkt ook uit de relatief sterke aanwezigheid van meer arbeidsintensieve sectoren die de mededinging ondergaan van de opkomende nieuwe industrielanden en van de Centraal- en Oosteuropese landen.

Verder zijn er in de Westvlaamse ondernemingen te weinig industriële en researchactiviteiten in de sectoren mikro-elektronica, biotechnologie en nieuwe materialen als in de toepassingstechnologieën zoals telematica, bureautica, robotica, lucht- en ruimtevaart, engineering, medische technologie en nieuwe energietechnieken.

Hieruit mag niet worden afgeleid dat deze nieuwe sectoren niet aanwezig zijn in West-Vlaanderen. Er zijn zeer geslaagde voorbeelden die het tegendeel bewijzen.

Door innovatie zowel in proces en produkt aan te moedigen kunnen de bestaande bedrijven een hogere toegevoegde waarde creëren die hen in staat stelt bestaande markten te consolideren of uit te breiden en nieuwe markten aan te boren. Het uiteindelijk resultaat is een bestendiging of zelfs de creatie van arbeidsplaatsen. De investeringen in een dynamische en progressieve economie moeten duidelijk worden uitgebreid in nieuwe sectoren en in technologisch gedreven ondernemingen die de industriële structuur van ons land komen aanvullen en verjongen.

Dit houdt geen miskennis in van de huidige industriële basissectoren van West-Vlaanderen met name textiel, metaal en voeding. Deze zullen ook in de toekomst zeker de basis van de Westvlaamse industriële economie blijven vormen.

Via streekontwikkeling kan men op verschillende vlakken de economische activiteit stimuleren om meer tewerkstelling en toegevoegde waarde in de industriële sektor te creëren. Een van deze domeinen is het verhogen van het technologisch potentieel van het bedrijfsleven in de regio. Op dit vlak zijn er twee mogelijke modellen bruikbaar. Het eerste is gebaseerd op een externe groei-ondersteuning, op basis van vooral buitenlandse vestigingen. Dit heeft zich vooral in de jaren zestig en zeventig voorgedaan. Een tweede model wil

de ontwikkeling realiseren via de valorizatie van de interne groeikrachten zoals het ondernemersinitiatief, de kwaliteit van de faktor arbeid, de valorizatie van de reseachresultaten.

Hoewel de eerste strategie indirect een 'externe groei' of een positieve en dynamische houding ten aanzien van buitenlandse ondernemingen inhoudt en wellicht onontbeerlijk is voor bepaalde high-tech sectoren, is dit groeipad onvoldoende om de doelstellingen inzake tewerkstelling en toegevoegde waarde te realiseren. Projekten van multinationale of grote ondernemingen worden in konkurrentie aangetrokken door vele landen. De waaier van nieuwe industrielanden is immers sterk verruimd.

Het tweede model vindt de laatste tijd meer ingang op het niveau van het Vlaamse Gewest. De minister van economie E. Van Rompuy erkent de endogene ontwikkeling als de belangrijkste bron van arbeidsplaatsen. Ook de minister-president L. Van den Brande hamert de laatste jaren sterker op de valorizatie van de resultaten van eigen onderzoek en ontwikkeling om de Vlaamse economie opnieuw meer zuurstof te geven. In dit verband is ook het clusterbeleid van de Vlaamse Regering eind 1994 tot stand gekomen waarbij in sectoren horizontale en verticale samenwerkingsverbanden ontstaan op het vlak van opleiding, onderzoek en ontwikkeling.

De GOM - West-Vlaanderen legt duidelijk het aksent op de endogene ontwikkeling van de regio. Het innovatiebeleid is hiervan een van de hoekstenen. De GOM - West-Vlaanderen is actief op het vlak van technologie transfer. In de schoot van de Technologische Innovatiecel voor Vlaanderen (TIV), gemeenschappelijke cel van de Vlaamse GOM's, worden bedrijven gesensibiliseerd en begeleid bij de ontwikkeling van nieuwe produkten en productieprocessen. Via het programma Technisch Management Ondersteuning (TMO) worden de bedrijfsleiders en kaderleden van KMO-bedrijven de kennis en het inzicht bijgebracht over hoe de implementatie van nieuwe technologieën in het bedrijf het best wordt aangepakt. Dit programma, waarbij grote Westvlaamse ondernemingen tijdens gespreksnamiddagen hun ervaring met kennis mededelen aan groepen van KMO-bedrijven, wordt dit jaar voor de zesde maal georganiseerd.

De GOM - West-Vlaanderen heeft zich jaren ingespannen voor de realisatie van het Researchpark te Kortrijk. Dit researchpark, gelegen naast de KU-Leuven Campus Kortrijk, zal toelaten om hoog technologische activiteiten aan te trekken. Op het Researchpark zijn reeds twee door de GOM-West-Vlaanderen geïnitieerde projekten gepland: het Innovatie- en Incubatiecentrum en het Vlaams Centrum voor Kunststofverwerking.

Inzake het clusterbeleid van de Vlaamse Overheid is de GOM-West-Vlaanderen zeer actief en nauw betrokken geweest bij de oprichting van de clusters 'Centrum voor Produktontwikkeling' (CEPRO), en 'Vlaams Centrum voor Kunststofverwerking'. Op dit ogenblik werkt de GOM-West-Vlaanderen in samenwerking met de industrie aan de oprichting van een cluster 'Agrovoeding' en een cluster 'Aluminiumverwerking'.

Op deze wijze wordt bijgedragen om de competitiviteit van de Westvlaamse ondernemingen in stand te houden of te verbeteren en in het algemeen hoogwaardige economische activiteiten te stimuleren.

Prof. Dr. Ec. O. Vanneste